

Dvojna svatba.

Na postelji smrtni Marjetka leži,
 V bolesti neznosni nesvestna veli:
 »Kje Mirko predragi mudi se sedaj,
 Mar hoče res z drugo oditi na raj?
 Pokličí ga, mati, da pride takoj,
 Da pojde kar v cerkev k poroki z menoj!«
 »»Potrpi, oj hčerka, trenotek samó!
 Prav zdaj mi po slugi sporočil je to,
 Da skoro te vzame seboj pred oltar,
 Kjer združi se srečen s teboj za vsekdar!««
 »Pa mati, kako? Že zvonovi zvoné:
 Li k maši poročni se zdaj že glasé?«
 »»K poroki zvonijo, pač res je takó,
 Pa zdaj še le prvič zvonovi pojó.««
 »In godba? — saj vendar želela sem zmer,
 Da godci začeli bi še-le zvečer.«
 »»Kaj hočeš, ko svatje želeli so vsi,
 Da z godbo za tabo k poroki bi šli!««
 »Vse dobro! — A šum ta prestrašen in klic!
 Kdo, mati, je ‚Minka krasota devic‘?«
 »»Počivaj, počivaj, predraga mi hči!
 In čakaj, da Bog ti srce pomiri.
 Jaz tukaj počivala bodem s teboj
 In, ko bode treba, pokličem te koj.««

Na materne prsi nasloni glavó,
 Zazibljejo druge jo sanje sladkó:
 Pozabljen je Mirko in boj je prestan,
 Nebeška ljubezen ozdravi jo ran.
 Na ustnicah bledih pa znači smehljaj,
 Da ni je več treba buditi sedaj.

Ko Mirko zapušča poročni oltar,
 Mrtvaške ji vence pokladajo v dar.

Anonymus.

Nevesta.

(Spisal Anonymus.)

»Przem ti vrv takoj. Trdno omotaj! Vihar bode rastel. Ali si že?« Tako je kričal s hripavim glasom sključen mož v rujavem volnenem jopiču.

»Da, le brž, le brž, ujec! Premóčeni ste«, presekal je krepak, mladeniški glas strahotno vršanje zdivjanega morja. Krog njiju je besnelo peneče se vodovje in se zaganjalo srdito ob temelj leskečega se slavnega Miramara.¹⁾ Ta pa je stal in stoji še neupogljiv. Že neštevilno neviht je videlo prekrasno poslopje, nebrojno viharjev je hrumelo okrog njega, toda silen, kakor danes — težko kdaj. Soparno, dušljivo ozračje, plahi morski ptiči, votlo gromenje iz daljine, močan veter: te okolnosti so javile še hujšo nevihto.

Upogneni mož v rujavem volnatem jopiču je stopal varno po mokrih stopnjicah, vdolbenih v živo skalo, proti gradu in potem mimo gradu proti nizki hišici. Ob strani mu je hodil mladenič, raven kot sveča. Dospela sta v malo sobico.

»Hvala Bogu, da sva srečno pripela čoln! Samo, da ne raztrga vihar obeh vrvij. Dikec moj, če ne bi bilo tebe, ne bi stopile moje noge na miramarska tla. Našli bi me brž ko ne nekega dne na pesku. — Toda pustiva vse hudo. Slišiš, Dikec? — — četiri — pet: še vedno tisti čarobni, broneni glasovi naše grajske ure! Prav v tem času, ob tej uri —.«

Na obličju starega Martinka, upokojenega služabnika, pojavil se je tožen milosladek izraz, beseda mu je zastala, ker čustvo in spomin sta se bavila s preteklostjo.

¹⁾ Dobro zadeto sliko gradu »Miramar« ima »Koledar družbe sv. Mohora« za l. 1890, str. 57.

»Ob tem času, ob tej uri je pred nekaj leti rohnel grozen vihar na suhem in na morju. Naš gospod je hotel odpluti v mehikansko deželo, poprej pa si ogledati krasno vojno ladijo, ki je stala tam, kjer sva midva ribarila sedaj. Tudi takrat, saj veš, bila me je ujela skoraj nevihta. Toda več mi je bilo do Miljanke, sedeče poleg mene v čolnu. Gorjé, da si moram odpirati zastarele, skoraj zaceljene rane! Prišedši v grad, gledal sem tudi jaz z okna svoje sobice po morju. Na ladiji — ne vem ji imena — svirala je godba sočutno žalovanje po gospodu, ki nas je hotel zapustiti v prihodnji zori. Cela narava okrog nas je togovala. Psom je ostajalo meso, kanarčkom zrnje, konjem oves, papige niso hotele ni zabavljati, ni oponašati. Vse se je jokalo, a potem menda srdilo, kajti počelo je divjati, da so pokali sklepi ladijinih verig in tresla se sidra na debelih motvozih. Sloné na oknu sem zrl v motno meglo, ki se je spuščala nad grad in kmalu zastrla razgled do ladije. Mnogo graščinskih poslov, dvornih gospej in gospodov je korakalo po sobanah in gledalo na morje, a vendar ni videlo, kar presega ves grajski lesk in blesk. Jaz pa sem zrl angelja, zavitega v višnjevkasto morsko meglo, kličočega: »Maksimilijan, Maksimilijan, oj vrni se v svoj miramarski grad!« O kako mi je bilo slišati besede iz nebeškega, zlatega grla! Glas je bil sličen glasu moje desetletne Miljanke. Dekle je nekaj popravljalo po sobici in ni slišalo nadzemske prikazni. Ti si menda slišal, a ne videl. Ne vem, kako ji je bilo. Samo spominjam se, da ni bila vesela, kakor druge dni, posebno ne, kakor prejšnjo pomlad, ko jo je do-

letela sreča, postreči gospodu Maksu samemu. Govoriti ni mogla ž njim, saj nemškega ni umela. Vzgojil sem bil namreč takrat prvih vijolic, bujnih, razprtih, da so vonjale onkraj morja. Poželel je enkrat milostni gospod ljubih vijolic. Pet visokih gospej in šest poslušnih dvorjanov je skakljalo po svetlih stopnjicah v grajski vrt ponje. Toda milostni gospod je imel zelo rad nas, priproste ljudi, ter je nemudoma pozval pred-se mojo Miljanko s šopkom prvih, modrih vijolic. Pravila je, da ji ni dovolil poklekniti, prijazno jo je gledal, nekaj prav čudno tujega jo vprašal, česar pa ni razumela. Morda je bilo nemško. Da bi si okrepil zdravje, hotela je Nj. visokost rabiti kozje mleko, in prav naši dve liski sta je morali dajati. Bilo je res okusno to mleko, pregnalo je žejo in glad. Ko mu ga je nesla Miljanka v prvič, prigomazi vse polno pozlačenih strežajev naproti in ji trga posrebreno mlečno posodico iz rōk. A v hipu je zarožljala imenitna sablja po rožnatem, vloženem tlaku, in prijazni obraz z lepo, razčesano brado je vabil mojo hčericico v sobo. Priletel je tudi višji dvorni kuhar z neko cevjo v roki, da bi menda poskušal mleko, ali je zdravo, pa gospod mu je smehljaje mignil skozi duri. Vsa kیکrat pa mu je poljubila belo roko.

Vse to mi je pravila pozneje natanko za las. Vendar sem izvedel, da ji je ponujal nekoč zlat denar, a ona ga ni hotela vzeti. Morda se ni hotela pohvaliti, da je prezirala denar, in mi je o tem molčala. To pa menda veš, zakaj je imela ime Miljanka. Ker je bila rojena dan pred sv. Maksimilijanom, nesli so jo prav na dan tega svetnika h krstu v Barkovlje. In kaj je duhovni gospod rekel, Bog mu daj dobro? Rekel je, da jo krstimo Maksimilijano, češ, tako se imenuje tudi cesarjev brat, ki pride kmalu

k nam. Vesel sem bil tudi jaz Miljanke, dasi ni bilo nobenega dekleta tu okoli tega imena. Ne dolgo potem so sezidali ta grad tukaj, in jaz sem prišel sèm, z menoj moja Miljanka. Milostni gospod je je bil vesel, ker je imela njegovo ime. Iz spoštovanja do njega pa je nisem klical »Maksa«. Veš, da sem dobil dovoljenje in pravico, da smem v gradu živeti do smrti s primerno pokojnino. To se je vršilo spomladi omenjenega leta, in kar sem hotel poudarjati, Benedikt: slišal sem ravno ob tem času pod noč čudno prikazen. S to uro spominjam se prikazni in ž njo svojega deteta. Oh vem, da ji je bolje sedaj nad zvezdami, nad modrino morskno, nad bujnim vrtom, nad vonjivimi vijolicami. Tudi ne očitam tebi ničesar, Benedikt, ker sem živo prepričan, da je sedaj sama krilat, čist angelj, presrečna nebeščanka — — in vendar, ljubi Bog, ako bi jo bil pustil še malo časa — — še par kratkih let — — mogočni stvarnik — — lahko bi bil — — — Ne, ne segam v tvoje sklepe, v tvojo modrost.«

Upogneni starček v rujavem volnatem jopiču je upiral dolgo dolgo časa oči kvišku. Bog vé, koliko je premolil ljubi starček. Ljubeče, vroče srce! Imelo si kdaj biser, zaklad za ljubav svojo. Izgubivši se tešiš sedaj misleč na Boga samega, objemaš ga z udano ljubeznijo. O srečen, ki si ohranil ljubezen, najlepšo, najvišjo! — — —

»Ali že greš! Benedikt? Saj veš, da ti nisem očital nobene stvari. Saj nisi ti vzrok. Počakaj malo, prinesem ti kaj na mizo! Nečeš? Za jutra pokliči me seboj, veš! Pomagal bom zalivati. Tulipani so uveneli. Mreže raztegnem sam po solncu.«

»Spite dobro, oče Martin!«

»Lahko noč!« odvrne upogneni kašljavi starček grajskemu mlademu vrtnarju Benediktu. Mladi mož si je potegnili

zunaj z roko preko očij, kakor bi si hotel otreti solzo.

* * *

Da, krasno je bilo za bivanja visokega gospoda v gradu miramarskem. Toda takoj po njegovem odhodu je dobil grad s celo svojo okolico čisto drugo lice. Lično razčesani strežaji v dolgih z zlatom obrobjenih oblekah se niso več podili po svetlem tlaku grajskih soban, kadar je zazvonil zvonček po marmornatih hodnikih, ni več šumela bogata obleka visokih gospej in gospic, ni se več mešala francoska govorica z nemško in italijansko, ni puhtel več iz vonjave kuhinje dražestni vzduh knežjih jedil z bogato obloženega ognjišča, pri katerem je imel mojster želodčne umetnosti, mož širokih in polnih lic vedno polne roke neodkladnega dela. Nič več ni teklo toliko krvi tolstih telet, pitanih jagnjet, maščobnih pur, zibajočih se rac, težkih kur in druge podobne druhali. Velikanski neusahljivi sodi v temni kleti so plesneli dalje in dalje in iz nekaterih je bilo treba pretakati, da ne bi šla v zlo prestara kapljica. Po gradu in okolici si je pridobil tuj jezik vrhovnost. Slovensko so govorili le dninarji, najemniki in delalci, in stari čmerni oskrbnik lomil je slovenščino, da se mu je vse smejalo. Vrtnar Martinek je ukazoval delavcem v starem očetovskem jeziku.

Leto je bilo preteklo, odkar je grad sameval zapuščen na peščenih obalih adrijanskih. Miljanka vrtnarjeva ni bilo prejšnje čvrsto belo-rudeče dekle. Na zimo se je bila pregrela, oča se je že bal, da jej bode kaj hudega. Kuhal je pelinovo zrnje in je mešal s kozjim mlekom, da je pila.

Bodisi, da jej je lečilo res zdravilo, ali pa zaupanje vánje: okrevala je. Stanovala sta še vedno v stranski hišici poleg vrta pri morju. Oh, kako je bilo srečnemu óči pri srcu, ko mu je pri-

kladala mlada hči suhljadi na ogenj, in je sam sedel na nizki klopici za kotom s kučmo na kolenu, zatopljen v večerno molitev! Vprašaje ga, kaj bi rad za večerjo, uprla je vanj modre oči in zagledal se je starec vsakrat vanje dolgo dolgo, dokler se mu ni prizibal na ustnih sladak smehljaj. Iskaje v modrih očeh, sam Bog vé česa, pozabljal je vedno odgovarjati ji ter na zakajenem molku pretipal devet ali pa ednajst jagod mesto desetih. Po večerji mu je brala Miljanka žolte, zamazane »Zgodbe«, iz katerih je starec rad poslušal o izgubljenem sinu, raje o svatbi v Kani Galileji, najraje pa o bogatem ribjem lovu. Popraševal je bralko natančneje, so li bile mreže konopnene, podvojenih nitij, ali s svincem obtežene, kako globoko se je potapljal čoln. Pri vprašanjih, koliko rešet so napolnili z drobnimi, koliko z večjimi ribami, zasmejala se je devče iz polnih pluč in poučilo starca, da sv. evangelisti niso mogli vseh drobnjav zapisati. Kaj bi dal dobri mož, da bi umel črke — vsaj, kakor sin njegove sestre, živi, čvrsti Benedikt, dasi ni čital tako gladko, kakor Miljanka.

Benedikt se je bil že za mlada do dobra sprijaznil z malo družinico. Saj ji je bil bližnji sorodnik; starec mu je bil ujec. Saj sta z Miljanko že kot štiri do pet leta stara otroka nabadala črne bršljanove jagode na nit, zidala sta spomladi na mehkemrodu trdnjavice ter jih obdajala s peščenimi rovi. Saj sta tisočkrat poskušala odpeti starčev čoln, toda nista mogla razmotati čudnega vozla na čolnovem rilcu. V oni dôbi sta si smehljala v obraz medsebojno po otročje, nedolžno, in ne slutila, da pride čas, ko ne bodeta mogla tako brezogledno občevati, ko ne bo možno pričarati one rajске veselosti. (Konec.)

Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega.

(Spisuje Tine Brdnik.)

XVII. Dohtar Prižigovček in njegov Fídel.

Poznati bi bili morali našega dohtarja! Prijazen možiček, dobrega srca, nizke postave, pa velikega nosa. Zaradi oblike njegovega nosa bi mu bil kak nemiren jezik lahko nadél pridevek »kajfež«. Orodje tega čudnega imena rabi namreč cerkvenikom, da prižigajo in ugasujejo ž njim sveče. A ta izraz tu ni v rabi. Zato ga je pa na tihem počastil nekdo z domačim izrazom »Prižigovček«.

Nič manj, kot njegov nos, slovel je njegov zvesti pes: »Fídel«. Kako ga je imel mož v čislih, koliko je imel zanj skrbij in koliko ga je cenil, pokažejo naj nastopni dogodki iz življenja dohtarja Prižigovčka in njegovega Fídelna.

Gospod dohtar je stresal take sitnosti s to malo, rujavo, samo za pitanje in bevskanje ustvarjeno živalco, da je moralo že vsem presedati. Hvalil ga je na take načine, da so bili tega popolnoma siti že vsi njegovi znanci. Zategadelj sklenejo célo zaroto zoper Fídelna.

Nekega dopoldne dohtar kar na enkrat pogreši svojega Fídelna.

Oj, ko bi bili videli našega dohtarja, kako je začel — že prileten mož — s palčico dirjati po cestah in stezah in bregovih in dolinah za izgubljenim Fídelnom! Ko ga ne najde v domačem kraju, pelje se dve postaji daleč po železnici, češ, morda mi ga je odpeljal danes zjutraj moj prijatelj z J. Dóli ga ne najde.

Ko se že vrača z domačega kolo-dvora, pride mu naproti Miha. »Odkod pa, odkod?« popraša ga zvedavo. »Na J. sem šel Fídelna iskat, ki se mi je izgubil, pa dóli ga ni.« Miha, ki do takrat tudi prav ničesar ni vedel o psu, dá dohtarju modri svét: »Te dni so se cigani klatili tu okrog, nikje drugje ga ne išči, prav njih se je prijel, oni pa njega.« »Da-tè, saj bo res taka«, méni dohtar, podprt z novo nadejo.

Še ta dan najame Prižigovček voz, in hajd za cigani proti Trbižu! Kolikor ljudij ga po poti sreča, tolikokrat mora voznik ustaviti konja, da dohtar popraša, ali je kdo videl cigane, in še posebej njegovega Fídelna. Dolgo mu ne dá nihče količkaj povoljnega odgovora.

Nekdo se vendar najde, ki pokaže tjekaj ob kraj gozda rekoč: »Tam-le menda kurijo, le pogledjte, kako se dim vali kvišku!« Prižigovček, obrnivši se k vozniku, reče: »Ko bi ne bilo predaleč, saj bi človek šel kar tjekaj.« Voznik pa, ki je dohtarja poznal dobro, méni sam pri sebi: »Ko bi se ne bal ciganov«, tako bi moral pravo za pravo reči Prižigovček, ko bi hotel govoriti odkritosrčno. Zato ga skuša ojunačiti: »Alo, gospod dohtar, saj sva dva, in oborožena sva; vi imate debelo in z železom okovano palico, jaz pa tak bič, da se kar ovija, kakor kača, hajdiva kar nad-nje!«

Privežeta konja k mecesnu in gresta, dejal bi, kakor Don Quixote in Sancho Pansa, nad dozdevno cigansko tolpo. Bolj, ko se približujeta, bolj zaostaja Prižigovček tiščaje le voznika naprej. Kakih sto korakov pred ognjem pa se ustavita oba h kratu. Ali je mar taka vročina prihajala sèm? Ali je morda zadela kar strela z jasnega neba? Ni dosti nedostajalo do tega, kajti približala sta se namestu ciganom le navadnim domačim pastirjem.

Kaj jima kaže drugega, kot vrniti se na voz? »Še malo poskusiva«, nagovori dohtar voznika, »morda jih vendar kje dotečeva.« »Ko imava že vpreženo in sva že tako daleč, pač ne kaže drugega,« pritrđi mu voznik.

Za dobre pol ure srečata nekoga, ki ju potolaži tako-le: »O, kje so že cigani! Bodo že kmalu na Laškem ali pa na Tirolskem, tako se jim je mudilo!« Dohtar reče prestrašen: »Gotovo bežé tako z mojim dragim Fídelnom!«

Vrneta se — brez Fídelna.

Domov prišedšega dohtarja čaka že drugo sporočilo o ciganih. Nekdo je

namreč oddelek istih videl iti »čez Koren« na Koroško, a ona dva sta jim sledila na zapadno stran. Za Prižigovčka je to sevéda nova skrb, a tudi upanje se mu poživi novič. Reče torej: »Še proti Beljaku grém jutri. Ako ga pa ne najdem še tam, potem si pa ne želim več dolgega življenja.«

Ko vse to izvedó zarotniki, ki so imeli do sedaj psa zaprtega v neki kleti, sklenejo pomiriti ubogega Prižigovčka.

V tem času pa je že razpisal dohtar nagrado dveh srebrnih tolarjev tistemu, ki bi mu pripeljal psa živega na dom. Zarotniki si mislijo: dobro, ako si jih kdo zasluži. Zmenijo se torej z biričem, naj bo ob gotovi uri pripravljen na pasji lov. In res, ob določeni uri, ko se birič matohá blizu pasje ječe, izpusté Fidelna. Birič ga ujame in prinese na vso moč razradošenemu dohtarju. Z vso ljubeznjivostjo ga ljubkuje in poprašuje, kje je bil revež toliko časa. Oni nagajivci so bili pač lahko veseli, da Fidel ni mogel ničesar povedati.

Še hujša se je godila Prižigovčku in Fidelnu, ko jima je Miha eno zagodel, ali pravo za pravo res nabarval.

Dohtar in pes sta bila v navadni krčmi. Kar stopi že bolj v mraku Miha v vežo, v kateri kolje krčmar ravno kozlička. Miha vpraša: »Kdo pa je notri?« »Prižigovček«, glasi se odgovor; »pa Fidel, kaj-ne?« pomaga Miha odgovoriti. »Sevéda, sevéda, saj sta neločljiva«, pritrđi krčmar. Mihi, ugledavšemu kri v posodi, šine nekaj v glavo. Krčmarju reče, naj na tihem izmuza dohtarju psa in pripelje venkaj.

Vse se posreči. Podasta se v klet, privežeta psu rep s tanko vrvico pod životom, da se vsa skrije v gosto in dolgo dlako, in ga do srede života pomočita v kri. Nato izpustita psa skozi vežna vrata na cesto.

Fidel jo vreže kar domov. Miha pa prisede k dohtarju. Mirno se pomenkujeta nekaj časa, kar prihiti, kakor v eni sapi, dohtarjeva dekla in ga pokliče, naj gré nemudoma domov; kaj pa je doma, tega neče povedati.

Prižigovček, navajen v nujnih slučajih iti brez odloga, plača, pa hiti domov. Fidel, ki ga pokliče saboj, neče se mu

oglasiti. Gré torej kar sam. Grozen vik njegove gospé — sedaj že davno umrle —, ki mu priteče naproti, pretrese mu, če tudi vajejemu, vse čutnice. »Kaj pa je, kaj pa je?« hiti popraševati. »Jemnasta«, tuguje njegova zakonska polovica, »Fidel je pritekkel domov ves krvav, pa brez repa je!« »Ni mogoče«, zakriči dohtar, in se zaleti po stopnjicah, da preskakuje kar po tri in štiri. »Joj, joj, joj!« zaječi dohtar, zagledavši Fidelna, ki je bil na prvi pogled res videti še za več, kot samo za rep dolgosti prikrajšan. »Oh, neusmiljeni človek, ne, zver! Ko bi mu bil odsekal le samo rep, bilo bi še, a sedaj še več odbiti in tako trpinčiti žival! Jaz bom kar zdivjal.« In gledaje psa v oči vzdihne milo: »Fidelček, ne boš dolgo, ne boš!« Nato veli dekli, naj mu ponudi malo vode.

Dekla sklonivša se pred psa, ugleda vozec od vrvica in zakliče dohtarju: »Gospod dohtar, kaj pa je to?« Prižigovček pogleda natančneje in pravi: »Vrvica je tu, vrvica, oh, tudi zadržati so hoteli reveža! Daj nož sem, da jo prerežem!«

Nož je hitro pri rokah, vrvica počí in rep — ven skoči. Hvaležno Fidel pomiga z repom proti svojemu gospodu. Sedaj pa nobeden ne vé, ali naj bi se smejal, ali jezil, ali drugemu očital slepoto. Fidelna omijejo in zopet je tak, kakoršen je bil pred pol ure, čil in čvrst.

Drugi dan, ko se Prižigovček in Miha srečata, zagrozi se mu dohtar: »Ko bi te bil dobil jaz sinoči, ne bil bi ti odnesel zdrave kože domov.« — »Kaj pa ti je danes?« vpraša Miha nevedno. A dohtarjev kratki odgovor se glasi: »Nihče drugi, kot ti.« In razideta se vsak na svojo stran.

Ker je moral sedaj dohtar že toliko prestati zaradi svojega Fidelna, sklenejo Miha in njegovi prijatelji, da bodo odselej pomagali dohtarju Fidelna le hvalliti in ga spraviti do visoke cene. Ugodna prilika se najde kmalu.

Ko sedi poletnega dné neki agent v Mihovi gostilnici, dohtar pa se igra s svojim Fidelnom zunaj pod košatim koštanjem, naprosi Miha agenta, naj gré venkaj prav zvedavo ogledovat psa, in naj potem izreče kako posebno ugodno

sodbo o njem. Morda utegne vsled tega dohtar še kaj pri njem naročiti. Agent ga dobro razume, gré venkaj in opazuje Fidelna tako dolgo, da vzbudi dohtarjevo pozornost. »Ali vam je všeč moj Fidel, kaj ne?« vpraša zadovoljno Prižigovček. »O, sevéda, pa še kako!« odvrne oni. Potegnivši iz žepa neki zapisnik (menda pasji, ali vsaj koledar s pasjimi dnevi), pravi: »Dovolite gospod, da vam natanko povém ime tiste pasme, h kateri pripada vaš psiček!« — Dohtar stopi bliže, da vidi, kako agent (na videz) prebiraje imenik in popis od vrha doli po listu vedno hodi Fidelna pogledovat. Kar zakliče: »To je irski pes, ki lovi kunce. Vsi znaki njegovi se ujemajo s tem-le popisom.« »Ohó!« začudi se Prižigovček, »tega pa nisem vedel še do danes. Ali so taki psi zeló dragi po svetu?« »Zeló, zeló, ker se nahajajo le na Irskem«, pouči ga agent.

Vse to je čul Miha; zato se dogovori s svojimi prijatelji, naj mu prihodnjič naznanijo, kdaj bo dohtar s Fidelnom zopet namenjen k njemu.

Miha ne čaka veliko dnij, da dobi naznanilo, naj v par urah pričakuje dohtarja in Fidelna pod kostanjem.

Lepa družba prijateljev dohtarjevih in poštarjevih se zbere tisto popoldné tam, kjer stoji že toliko let »miza kamnata, na štiri vogle rezana«. Miha kmalu zasučé pogovor na Fidelna in pové, kako ga je opisal oni dan tisti agent. »A,« reče dohtar, »tega pa že ne verjamem, da bi lovil kunce.« Miha se začudi: »Zakaj bi jih ne? Taki-le ljudje, ki obredejo veliko sveta, vidijo marsikaj in se naučé takih reči, o katerih mi nikoli ne slišimo. Sicer se pa o tem lahko sam prepričaš še danes. Oni-le sosed ima pod skednjem domače zajce: le zapodi Fidelna malo proti oni strani in pokazalo se bode, če agent kaj vé.«

»Alo, Fidel!« zakliče dohtar in mu pokaže pot proti skednju. In glejte! Fidel hiti s smrčkom se dotikajoč večjih kamenov naravnost pod skedenj!

Vsa družba kriči enoglasno: »Ali vidite, ali vidite? Kdo bi si mogel to misliti?« Prižigovček pa ugovarja: »Jožek pod klancem ima tudi kunce, šli smo mimo njegovega skednja, pa Fidel se še

zmenil ni za-nje.« Miha ga brž spodbije: »Veter ni vlekel od prave strani.« In dohtar zamišljen obmolkne. To mu pač ni moglo priti na misel, da bi bil Miha pred njegovim prihodom celo vrsto kamenov blizo skednja dal namazati s slanino!

Drugič pride neki glumač k Mihi poprašat, ali bi on svetoval, da tu razkazuje svoje umetnosti. Miha mu pové, da se tu ne bode izplačalo kaj tacega, pač pa dóli, kjer je okrajno sodišče. Posebej mu pa še priporoči, naj pazi na nekega možička, dohtarja, in njegovega psa. Opisavši mu oba, naroči Miha glumaču, naj se kje približa dohtarju ter reče, da njegov pes brezdvomno lovi kunce.

Pripeti se, da drugi dan stojé na cesti štirje prijatelji skupaj. Dva sta naša znanca: Miha Gorenjski in dohtar Prižigovček. Fidel poséda okolo njih. Kar pride glumač mimo, pozdravi gospode spoštljivo, Miha mu pa pomenljivo namigne proti dohtarju. Glumač naredi par korakov in se ožrè nazaj, pogleda psa in gré zopet malo naprej, pa že zopet obrne pogled nazaj. »Glej, glej,« reče Miha dohtarju, »kako hodi tvojega Fidelna pogledovat!« Tedaj pa se vrne glumač k družbi in ponižno se poklonivši, izpregovori: »Oprostite, gospodje, da sem se drznil tako natanko opazovati tega le psička! Čegar je, temu se more le častitati. Zakaj jaz sem prepotoval vso Nemško, pa našel sem samo dva taka psa, temu-le enaka, ki lovita kunce!« Vseh oči so sedaj obrnjene na dohtarja in on povzame besedo: »Poprej sam nisem verjel, sedaj pa res verjamem, da je Fidel irske pasme.« — »Koliko smem vendar ponuditi zanj?« povpraša glumač, poklonivši se dohtarju. »Ali bi ga dobil za 50 goldinarjev?« — »Tudi za 100 goldinarjev ne!« odreže se dohtar ponosno. In ni čuda! Saj ga pozneje nekemu posestniku ni hotel dati celó za par pitanih volov, katere mu je dotičnik ponujal po Mihovem nasvetu za Fidelna.

Fidel je proti koncu življenja oslepel in ni preživel svojega dobrega gospodarja, dohtar Prižigovček pa ne tega slavnostnega spisa. Bog mu daj večni mir, vsem pasjim služabnikom in služabnicam pa več pameti!

Naročilo.

Quj, povej mi solnce zlato,
Kaj se deje v mojem kraju?
Oj, pozdravi našo trato,
Žitno polje, grme v gaju;

Soro, devo bistrooko,
Gor nad njo obraslo četo,
In ob njej temáčno loko,
In krog nje tihoto sveto;

Sevnico, nje hčer, ki živa
Lahno čez robíde skáče,
Deci boso nogo vmíva,
Ki po njej vriščóč kobáče!

Samosrajčni korenjaci
Se kotajo pod brvíco,
In največji njih junáci
Skačejo raz njo v vodíco.

Tik brvíce so stopnjíce,
Zraven njih pa dom kamnéni;
Ko zazreš mu belo líce,
Pa se zame ž njim poméni.

Solnce zlato, tam se vstavi
In nasmijaj se trojici:
Skozi okence pozdrávi
Našo mater in sestrici!

In z najlepšim žarkom svojim
Ljubko v hišico pokukaj;
Združen z vročim srcem mojim
Vse poljubi mi ondukaj.

J.

O spiritizmu.

Kritična studija.

(Piše dr. J. Janežič.)

(Dalje.)

Postavili smo bili spiritizem pred so-
dišče vede in znanstva, pa le pro-
fesor Zöllner je spravil nekaj na
dan, kar se more imenovati vednostni
poskus. Štiriobmerni prostor naj bi raz-
jasnil vse pojave v spiritizmu in rešil
težavno uganko.

Reč ni slaba, a ta podmena nima pod-
lage in za razlago vseh prikaznij ne za-
dostuje. Nekoliko pomislekov smo že iz-
razili, naj tukaj sledé še nekateri.

Kakor more duh po posredniku iz za-
prtih prostorov kaj vzeti in zopet tje v
četrtlem obmeru nazaj dejati brez od-
piranja, tako, pravi Zöllner, more tudi
v neprozornih prostorih shranjene reči
skozi stene, a boljše skozi četrti obmer
videti in spoznati. Takim posrednikom

pravijo, da so svetlovidci (clair-
voyants).

To je istina; vendar profesor naš si
razlaga to reč prav priprosto s pope-
njanjem v četrti obmer nekako tako-le:
Kdor stoji v jami ali dolini, vidi malo;
če zleze na streho, vidi več, z vrha
stolpa še več in razgled z visoke gore
je jako obširen: vidi obe strani hriba,
ko iz doline ni mogel več kot ene vi-
deti. Tako se spoznanje širi v triobmer-
nem prostoru. Kdor se pa povzdigne v
štiriobmerni, ta ima neprimerno večji
razgled čez triobmerni svet.

Misel ta je prikupljiva, pa nima pod-
lage. Najprej je popolno neznanost, kje
in kako se je treba povspeti v četrti
obmer. Z vsemi nam znanimi pomočki

se to ne doseže. Ko bi tudi prilezel vrh Triglava, nisi še v četrtem obmeru. Ko bi se v balonu vzdignil nad oblake, ne prideš v četrti obmer.

Spiritisti ne rabijo ničesa, sedé mirno za mizo in hodijo ob enem po štiriobmernem svetu. Izgovor, da se to godi duševno, ne pa telesno, nič ne velja. Kdo verjame, da bi otroci, dekleta in razni neuki spiritiški posredniki bili zmožni, duševno pozdigniti se više, kot profesor Zöllner in njegovi tovariši?

Kdor gré v Ameriko, vé veliko povedati, kako je tam: spiritisti pa nič ne vedó, kako je po štiriobmernem svetu.

Pridružuje se pa še druga težava. Svetlovidci vidijo tudi pretekle in bodoče, očite in skrite reči in čine, torej tudi take, katerih še nikakor ni. A tukaj ne pomaga nič štiriobmerni prostor; treba bi bilo še časa zraven preteklega, sedanjega in prihodnjega: a za sedaj nimamo še imena, ne pojma za ta novi čas.

Nič bolje ni Zöllner razložil drugih pojavov po svoji podmeni.

Ker se je nekaterikrat pokazala svetloba pri sejah in so se sveče užgale same pod mizo, videl je tudi razne sence. To opazovanje ni bilo kaj natančno, kar sam priznava, ker se je vršilo vse prehitro in zmedeno, vendar pravi, da je videl senco mizinih nog. Zöllner je živel v tej nadi, da bi se dalo iz gibanja sence sklepati na oddaljenost luči v četrtem obmeru, kakor se izračuni iz paralakse zvezd njihova oddaljenost od nas.

Ta misel se zdi modra, a ni razvidna. Najprej bi bil Zöllner moral dognati, kje je bila luč: ali v tri- ali v štiriobmernem prostoru. Če je bila v našem triobmernem prostoru in je stala pod mizo, ali vsaj blizo mize, niso mogle biti sence nog vsporedne. Ker pa so bile sence res vsporedne, morala je biti luč v četrtem obmeru — tako si je mislil Zöllner. Dobro, a iz četrtega obmera se luč ne vidi. Zöllner pravi, da se luč sicer ne vidi, pa vidijo se žarki, ker jih znajo duhovi umetno lomiti. Temu ne moremo ugovarjati, ali četrti obmer je potem čisto odveč, kajti duh lahko tudi v triobmernem prostoru lomi žarke po svoji volji, kar napravi lahko še navaden človek. — Poleg teh nedostatkov so nasprotniki

še mnogo težav nagromadili zoper podmeno štiriobmernega prostora, a profesor Zöllner jih ni mogel dovoljno zavriniti. Verjel je v spiritizem, v duhove in v pojave, a na drugi strani je hotel zopet vse to čisto naravno si razložiti. To pa je nedoslednost. Ako delujejo v spiritizmu duhovi, močni so zadosti sami, in ni treba iskati drugih pomočkov. Ako pa se dá razlagati vse s prirodnimi silami, ni treba duhov in posrednikov, — spiritizem je prevara in profesor Zöllner goljufan.

Slednjič je cela ta podmena protislovna. Kdor privzame k trem znanim obmerom še četrti obmer, sme z enakim pravom privzeti tudi peti, šesti itd. v neskončnost. Kaj pa z njimi začnemo, če nam dela že četrti toliko preglavice?

Umski pojavi.

Spiritisti se ne bavijo samo s takimi igračami, kakoršne smo gledali do sedaj, marveč uporabljajo svoje duhove za višje namene, za pouk in odkrivanje novih idej.

To ni zadnji namen spiritistov, da, verjetno tiči v tem poglavitno jedro spiritizma, in vse drugo je le lupina. Tako govoré njihovi glavarji sami.

I. H. Fichte piše¹⁾: »Neumno se mi zdi, iskati pravo vrednost spiritizma v takih javnih predstavah s čudovitimi prigodki: glavni pomen so umska razkrivanja.«

Spraviti skušajo vse spiritistiške nauke v celoten sestav, a pri tem imajo težak posel.

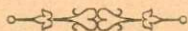
Duhovi so čestokrat malo duhoviti in včasih niso prav nič izvirni. Izjave so nedoločne in nejasne, večkrat tudi protislovne. Rade se primešavajo med razodevanja duhov tudi posrednikove misli. O eni in isti stvari govoré drugače protestantovski, drugače katoliški posredniki, drugače naobraženi, drugače neizobraženi posredniki.

Zato do danes še nimajo spiritisti enotnega katekizma svoje krive vere, vsak si zavije po svoje, kakor mu ugaja.

V glavnih potezah bomo ponovili, kar so spiritisti s težavo z raznih strani znesli skupaj.

(Dalje.)

¹⁾ Psychische Studien.

Adolfo Veber-Tkalčević.

(Črtice. Sestavil Stj. Zagorac).

(Dalje.)

No je Veber pozneje videl, da je krenila politika celó v drugo mer, kakor bi jo on želel in zagovarjal, in ko je bil priča one nepoštenosti in krivice, ki je bila plačilo hrvatske nedolžnosti in miroljubnosti, umaknil se je z javnega političnega bojišča v zatišje, in tu posveti kot učitelj in pisatelj vse svoje sile moralnemu in duševnemu napredku svojega naroda. Isto tako se je ogibal tudi proti koncu svojega življenja politiki in dasi je mogel, ni hotel vplivati nikakor na javno politiko ter ni stopil na nobeno politično stran. A zato ne smemo misliti, da se je njegovo srce ohladilo in nehalo biti za milo domovino — ne, on je, kakor vedno, tako i sedaj skrbno gledal v bodočnost tožne domovine in čestokrat je bil žalosten zaradi še nesrečne osode; a v svojih spisih je znal tudi tedaj glasno klicati mladini hrvatski, naj si vcepi globoko v srce ljubezen do domovine in naroda, in naj ne neha misliti o njegovem zboljšanju in napredku.

Veber ni ostal dolgo ravnatelj. Njegovim sovražnikom ni bilo prav, da bi bil tako umen mož, tako odločen branitelj hrvatskih pravic, Hrvat z dušo in telesom in prepričanjem, na krmilu vzgojevanja mladeži. Zato je bil l. 1867 za vlade barona Rauch-a brez zadostnih razlogov odpuščen iz ravnateljske službe. Ali isti privrženci tedanje vlade so bili vznemirjeni, zakaj je odpuščen iz službe mož, kateremu ni bilo enakega. Da bi ga zaradi tega nekoliko odškodovali, prideliili so ga hrvatski vladi kot perovodjo s profesorsko plačo. Ne dolgo za tem je bil imenovan po pripo-

ročenju Dragotina Pogledića, tedaj načelnika (?) v oddelku za pouk, vladnim tajnikom pri odseku za ljudske šole. To službo je opravljal točno in vestno do l. 1870, katerega leta je bil imenovan zagrebškim kanonikom. Tudi sedaj ga je bilo treba na vseh straneh, in najprej postane — znan kot dober odgojitelj in učitelj — ravnatelj nadbiskupskega semenišča in obenem tudi biskupski nadzornik ljudskih šol, a še prej vodja plemiškega konvikta. Kot rektor semeniški je zapustil najlepše spomine v srcih duhovske mladeži ter je pripomogel z marsikako dobro reformo mnogo k zadovoljnosti sebi izročeni gojencev.

Po smrti tedanjega senjskega vladike (ne spominjam se njegovega imena) leta 1876 ponudi tačasni ban Ivan Mažuranić, ki je Veberja poznal kot velezaslužnega moža in razun tega kot veččega tamošnjega jezika, njemu izpraznjeno vladikovino. A on, ker se je bil deloma odločil posvetiti vse svoje moči hrvatski književnosti, deloma, ker ni ugajalo senjsko podnebje njegovemu zdravju, — zahvalil se je za ponujeno čast. Od tedaj do svoje smrti je ostal Veber pri prvostolnem kapitelju, kjer ga je tudi zatopljenega v književno delovanje našla smrt v 65. letu njegovega velezaslužnega življenja po leto dnij dolgi bolezní dné 6. avgusta ob 9. uri zvečer 1889. leta.

Veber je bil vzgled marljivosti in gorečnosti za učenje. Že v dijaških letih, a še bolj za časa kapelanovanja, vzbudila se je v mladem Veberju želja, da se posveti učenosti. Bil je tudi kasneje vedno vedoželjen, — nikdar mu ni bilo

dosti znanja; čital je in se mnogo učil vse do zadnjega časa, dokler ga niso zapustile moči. Skoro že v starosti se je pričel učiti španjskega jezika in proučevati španjsko književnost.

Ko stopi Adolfo Veber na književno bojišče navdušen za prosvetni napredek naroda hrvatskega, uvidi takoj, kako je polje hrvatske književnosti še na vseh straneh pusto in neobdelano. Zato sklene kaj več pripomoči, da se povzdigne knjiga hrvatska.

Ker je bil že tedaj vsestransko omikan in ker je našel mnogo potreb, skušal je obdelovati več strôk. Od todi si imamo razlagati plodnost in mnogovrstnost njegovega delovanja. Pa v onem času niti ni moglo biti drugače. Slovestvo še ni bilo tedaj razdeljeno v stroke, kakor dandanes, da si izbere vsak svojo stroko, ampak trebalo je delovati vsestransko. Časnikar je bil h krati novelist, mnogokrat tudi pesnik in kritik, celo zgodovinar in starinoslovec. Tak mentor živi še dandanes v osebi Bogoslava Šuleka, kakor je bil tudi pokojni Kukuljević pesnik, dramatik, pripovedovalec, znamenit zgodovinar in cenjen starinoslovec itd.

Svoje navdušenje je Veber zajemal iz prijateljskega občevanja, v katerem je živel z vrlimi prvaki ilirske dobe, kakor so bili slavni Preradović, Trnski, Kurelac, Kukuljević, a tudi z drugimi književniki

one in pozneje dobe je bil vedno v lepem soglasju. Avgust Šenoa mu je bil učelec, a Veber ga je že tedaj ljubil nad vse druge.

Veber je zelo rad potoval ne samo po tujini, ampak tudi po domovini in spoznaval narod in njegov značaj; tako pa je spoznal tudi narodove napake, kakor njegove kreposti. Uvidevši, da hrvatski narod še ni zrel za resne nauke in strogo znanost, ampak da mu je treba najprej nečesa, s čemer bi se malo poživil, zabaval in, kar je glavna stvar, dobil veselje za čitanje hrvatskih knjig, pričel je najprej prirejati po nekoliko izvirne, po nekoliko prevedene pripovedke in potopise za tedaj izhajajoči »Neven«, a ko je prenehal ta izhajati, za »Vienac«. Hrvatski narod je čital zelo rad njegove leposlovne proizvode, vendar nedoseženih zaslug si je pridobil s tem, da je postavil, kakor tudi sam pravi, umetno hrvatsko pesništvo na znanstveno stališče. Razprave te vrste so: »Hrvatsko stihotvorstvo« l. 1864, »O hrvatskem hexametri« (Književnik I., l. 1864), »Još nješto o hrvatskem stihotvorstvu« (Knjiž. II., 1865), »Najnoviji pojavi našega pjesništva« (Knjiž. II., 1865), »Nješto o pjesničtvu hrvatskom« (R. XV. 19) itd.

(Konec.)

Nekoliko drobtinic iz Cigaletovega življenja.

(Spisal J. N.)

Potém ko sva se bila leta 1848 v ,beli' Ljubljani seznanila s tedanjim urednikom »Sloveniji«, vrlim Cigaletom Matejem ali ,Matevžem' (kakor so ga po navadi zvali starejši prijatelji), hodila sva se skupaj šetat zdaj na Rožnik,

zdaj v Šiško itd. Nekega dne, ko sva se razgovarjala o naši »dvojini«¹⁾, pravil mi

¹⁾ Pa ondaj Slovencem ni še rabila ta beseda. Morda sem bil uprav jaz kriv, da je velezaslužni Ant. Janežič pozneje v svojo slovnico druge izdaje (l. 1863) — po Daničičevi knjigi

je, kako sta o šolskih počitnicah kot šestošolca pohajkovala z nekim drugim součencem po milem domačem kraju, in kako je nekdanj pod večer on (Cigale) pripovedoval svojemu očetu: »Danes smo bili v hosti, tam smo ležali dolgo časa pod drevjem, potlej smo pa zopet vstali in kolovratili sèm ter tje...«

»I, koliko vas je pa bilo? nista li bila sama?« povpraša oča in pogleda sina pisano, kakor bi mu hotel nekaj očitati.

»Izpregledal sem« — veli mi Cigale — »pri tej priči in se domislil, da sem se pregrešil zoper slovenski, dual', misleč takrat že bolj po nemški, zato ker se nismo tedaj po šolah učili kar nič slovenske slovnice, ampak zlasti nemške in latinske, v katerih ni o dualu ni duha, ni sluha. Res, da smo se, počenši od tretje latinske šole, morali učiti tudi stare grščine, v kateri se nahaja tudi dual, kakor v slovenščini; ali govorili smo vendar največ po nemški ter se navadili naposled tudi — misliti po nemški. Ako se pa ne uči človek poleg drugih tujih jezikov h krati tudi maternega jezika po slovnici, misli naposled, da se sme tudi slovenščina natezati na tuje kopito.«

Tako je tačas modroval modri Matej.

»Prav pravite«¹⁾, velim jaz, »tudi meni in součencem mojim se je v stari dobi godilo iz istega uzroka takó, kakor Vam. Ker smo se v, malih šolah' morali učiti samo nemške slovnice (a ne h krati tudi slovenske), zato smo izprva, dokler smo še samo za silo lomili nemški (mislili pa še slovenski), govorili nemški tako: ‚Hast du einen Kreuzer bei sich (pri sebi)?‘ Priučivši se pa s časoma nemščine še bolj po slovnici (ich mir, du dir, er sich), govorili smo potlej tudi slovenski: ‚Ali imaš (imaš li) 1 kr. pri tebi?‘«

(»Oblici srpskoga jezika«), ki je bila istega leta v Belem Gradu (»u Biogradu«) izšla dvakrat, — vzprejel imena: ednina (jednina), dvojina, množina namesto poprejšnjih neokretnejših: »edino število, dvojno število, množno število«, ali tudi: »edinobroj, dvobroj, višebroj«. Pis.

¹⁾ Prav ali pravo imaš itd. ni prav po naše; nego po nemškem kopitu. »Recte dicis« (du hast Recht) pravi tudi Latinec, a ne: »jus habes«.

2. Ko je Cigaletov oče neko nedeljo v stari propovedni knjigi slovenski domá na glas čital pred sinom M. nekako propoved, v kateri so se vsak čas ponavljale te besede: »iz tega dol' vzamem«¹⁾. . . reče mož naposled šaljivo: »Rad bi védel, od kod to ta gospod vedno ‚dol' jemlje‘; ima li kako polico nad seboj, ka-li?«

3. Cigale je bil preskušnjo za sodnika opravil uže o novem letu 1848 v Celovcu, kjer je bilo tedaj še presodišče (apelacija) za »notranjo Avstrijo«. Rojak njegov in bivši mu součenec dr. H. (isti, ki smo ga imeli v mislih uže poprej) pride pa za njim tjà z istim namenom, menda vsaj kake tri mesece pozneje, ko je bila uže obveljala ravnopravnost vseh narodov v našem cesarstvu. Zato sta oba vrla narodnjaka zvečer v neki gostilnici, sedèč sama za posebno mizo in ne menèč se za druge goste, večerjaje razgovarjala se na glas, a pristojno po naše. Kar se obrne neki gospod od nasprotnega omizja, polnega Celovške gospode, ter zadere proti njima: »Was grunzen denn da für zwei windische Schwein'?!«

Cigale, pohlevna duša, pogleda molcé samo svojega tovariša, kateremu je bila po teh predrznih besedah šinila krv v obraz, (ker je bil vroče krvi in nagle jeze). Vendar se ni dr. H. ganil z mesta. Glušèč se, kakor bi ne bila slišala ali ne razumela nesramne zabavljiice, menila sta se tudi še potlej neprenehoma slovenski; pa jima potlej vendar ni več zabavljajal živ krst.

Po večerji plačata in prejdeta iz gostilnice. Toliko, da sta bila pred vrati, reče Cigale tovarišu: »Slišiš li, rdeč si bil v obraz kot rak; mislil sem si: zdaj, zdaj plane in bode učil kozje molitvice tistega neotesanega predrzneža, ki neče poštovati ljudskih pravic, ter je — kakor mene —, vem, da neizrečeno razžalil tudi tebe. Res, čudil sem se ti na tihem, da si nocoj tako slavno brzdal in srečno obrzdal svojo jezo.«

»Prijetelj!« odgovori mu dr. H., (ki je zdaj tudi uže mrtev), »res sem hotel uže planiti na tistega človeka ter ošteti ga

¹⁾ Vem, da si je dotični duhovnik - pisatelj mislil nemški: »aus dem entnehme ich, dass« . . . pa te besede slovenil tako nerodno. Pis.

pošteno; kar se domislil: kaj pa, ako bi bil med óno gospôdo kateri gospod, ki me bo morda izpraševal pri jutrišnji preskušnji? — Zato sem se hitro premislil in obtičal na stolu — na videz miren in pohleven kot ovca; ali v prsih mi je vrelo, da je bilo strah.« —

In res se je bilo primerilo, da je bil drugi dan med ónimi svétniki, kateri so

izpraševali drja. H., jeden tudi izmed ónih gospodov . . . Ta je drja. H., ki je bil s Cigaletom vred po vseh šolah (tudi v pravoznanskih na Dunaju) vedno med prvimi, lovil pri preskušnji za sodnika takó, da jo je prebil samo — z ‚dobrim uspehom‘. — Tako se je po Cigaletovih besedah zgodilo v Celovcu l. 1848 v prvi dobi po razglašeni ‚ravnopravnosti‘.

Slovstvo.

SLOVENSKO SLOVSTVO.

„A. Janežičeva Slovenska Slovnica“. Za srednje šole priredil in predelal dr. J. Sket, c. kr. profesor. Šesta predelana izdaja. Cena 1 glđ. 30 kr. V Celovcu, 1889. Tiskala in založila tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu.*)

Janežičeva »Slovenska slovnica«, katera je do leta 1876 doživela pet natisov, priljubila se je omikanim Slovencem zeló, zlasti zaradi svojih res klasiških primerov, katerih si je vsak učenec, ako je učitelj le količkaj pazil na to, lahko vtisnil precejšnje število v spomin; take resnice, kratki reki človeka spominjajo slovniškega pravila, pa tudi lepih dijaških let, mnogokrat ga pa tudi, ker vzete iz narodovih ust, veselé in tolažijo. Zato z veseljem pozdravljamo novo izdajo te priljubljene slovnice, priskrbljeno po gosp. prof. dr. Sketu. Ker v prejšnji obliki slovnica ni zadoščevala novim potrebam in novim zahtevam, zato je g. izdatelj mnogokaj predelal, zlasti oblikoslovje, dodal dva čisto nova odstavka, o tujkah v slovenščini in nauk o stihotvorstvu. O novi izdaji smo čitali že precej obširno kritiko g. prof. Lendovška. Mi izvestno ne bomo povedali nič novega: male opazke, katere hočemo napraviti, rodile so se le iz želje, da bi prišli v dvomnih vprašanjih do stalnih pravil, ali pa da bi vspodbudili slovničarje k še strožjemu opazovanju in preiskovanju. Tako bi bilo morda n. pr. § 10 b) dobro oméniti, da se stsl. *on* izgovarja po Notranjskem kot kratek *u* z zaglasnim poluglasnikom, n. pr. puèt = pôť, muž = môž, guèba = gôba, dočim uči slovnica, da se *on* nadomeščava večjidel s širokim *ó*, in pa, kakor bi bil v njem *a* vtopljen; izjemo dela beseda roka, ki se izgovarja ruôka. — V tem izgovarjanju stsl. nosnika se mi vidi neka zveza s sosedi Hrvati, ki imajo put, muž itd. — § 11, op. 1, bi bilo morda spomina vredno tudi to, da se ta *ü* okrog Cérknice ne izgovarja kot nemški *ü*, temveč nekako kot *ui*, n. pr. múiha, kúipiti za: muha, kúipiti.

*) Naznanili smo to knjigo v 4. šte. t. 1. str. 98; tu podajemo obširnejšo oceno. Uredn.

V § 23, kjer je govorjenje o menjavi soglasnikov, izvedel bi bil rad pri točki 4, kako naj se vendar pišó nekateri pridevniki, kakor: afričanski ali afričanski, američanski ali američanski, ker so nas nekđaj v šoli učili oboje.

Konec § 35 bi hoteli še to opomniti, da naj se v šoli bolj pazi na pravilno naglaševanje, ker zgodi se često, da učenci pri čitanju vse drugače naglašajo, nego narod govori, in tako potem vedno napačno naglašajo, tako n. pr. v šoli čitajo: storíli so, zgodílo se je, bili so, narod pa navadno govori: stóríli so, zgódilo se je, bíli so.

Popolnoma je predelan nauk o sklanji, in sicer bolj znanstveno, kar je hvalevredno. Sedaj stoji na prvem mestu sklanja ženskih samostalnikov na *a*, II. sklanja moških, III. srednjih samostalnikov, IV. sklanja ženskih *i*-jevih debel, V. dostavek k sklanji *i*-jevih debel, VI. sklanja lastnih imen. Tako gimnazijec začenja v latinščini, kakor v slovenščini z *a*-deklinacijo. Ad § 87 d) bi opomnil, da bi skoro boljše bilo pisati rod. mn. *í* mesto *ij*, kakor je to že Cigale v »Novicah« nasvetoval, rod. mn. na *ij* bi imeli edino le samostalniki srednjega spola na *je*, n. pr. kopje, predmestje, rod. mn. kopij, predmestij, vsi drugi naj bi se pisali *í*, torej rod. mn. očí, dní, ljudí, gosí itd. (Pač težko, da bi se uresničilo. Op. uredn.)

Na str. 54 mi neznatna stvarica ne ugaja, namreč beseda kila m. kilogram ali pa kilo, nikakor pa ni v pisni slovenščini pisati ženske končnice. § 132 b) je tudi prav na svojem mestu, ker mnogi mislijo, da bi bila velika slovnična pregreha pisati *ga* m. *je*, ali *jih* m. *je* za tožilnik edn. sr. ali tožilnik množ.

V § 140 naj bi se bil ozir. zaimek *koj* čisto opustil. K § 166, op. 2 omenjam, da ima okrog Cérknice glagol derem ves sedanjik po III. vrsti, n. pr. voda derí. Ali bi ne bilo boljše, da slovnica uči pisati dvignen m. dvignjen (§ 168)? § 172 oblika pogorén pač ni v rabi, treba bi jo bilo nadomestiti. V § 175 b) se glasí drugi odstavek: Vendar se *dj* in *tj* ne topita pri sledečih glagolih: čútiti — čútjen; začúdití — začúdjén; netítí — netjen; — postítí — glagolnik: postenje; razsvetítí — razsvetljen; vodítí —

vodjen; napotiti — napotjen; usmrtiti — usmrtjen. Meni se te oblike zdé nelepe; težko, da bi kje tako govorili; raje bi pisal: čuten, začuden, neten itd., ker mislim, da bi Slovenec v tem slučaju, ako bi ne topil, vstavljaj med *t* in *j* *l*, kakor razsvetljen — govoril bi čutljen, netljen itd.

V § 182 bi kaj rad imel glagol spominjati se; pa samo radi pravopisja, ker včasih so nas učili, da Bog obvaruj pisati *j*, sedaj pa zopet čitamo z *j*, kar je najbrže pravo; vsaj težko bi bilo sedaj premeniti navadno pisavo.

V § 183 čitam za del. sed. č. obliki: kupujé in kupovaje; kaže se, da bodo pisatelji drugo obliko čim dalje bolj popustili, dasi smo se je dobro privadili.

V § 186 bi rad vedel, kake spremembe se vrše pred *ujem* VI. vrste, ker so nam še v šolah priporočali: opišujem — a ne vém zakaj.

Pri glagolu bi si želel še neko pojasnilo o povračalnih glagolih, ali se namreč sme v deležniku in glagolniku izpuščati zaimek *se* ali ne, ker čita se oboje; v hrvaščini sem naletel celo na izraz: »naraščaj se«, za to, kar navadno imenujemo samo naraščaj. — Slovničar ima sicer na str. 236 vzgled: Prevzetovanje in bahanje se samo tepe — vendar ne vem, ali je dovoljeno tudi nasprotno; pri deležnikih sem čital že s tresočim se glasom in: s tresočim glasom.

Kar je bilo precéj nedostatno v Janežičevi slovnici, to je prof. dr. Sket popravil, dodavši ob koncu vsake vrste opombe, v katerih uči, ali so glagoli dotične vrste prvotni ali izimenski ali izglagolski. Latinski termini bi tu bili umestni.

(Konec.)

J. D.

„Logaško okrajno glavarstvo.“ Zemljepisni in zgodovinski spis. Uredil Vojteh Ribnikar. V Logatcu. Izdalo »Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja Logaškega.« 1889. — 8°. Str. 108. Cena 70 kr., po pošti 75 kr. Dobiva se pri gosp. uredniku, nadučitelju v Dolenjem Logatcu. — Zopet imamo pred seboj plod učiteljskega skupnega delovanja. Sklep, da izda tudi učiteljstvo Logaškega okraja popis vseh šolskih občin tega okraja, izvršil se je v primeroma kratkem času. Temu se ne čudimo, ako se ozremo na dokaj manjši obseg, nego smo ga videli v »Postojnskem okrajnem glavarstvu«. Pač je tudi opisanih šolskih krajev manj, nego v zadnji knjigi, namreč 23, a v »Postojnskem okr. glavarstvu« jih je 37. Spisi so večinoma kaj kratki, nekateri zgodovinski pregledi nekoliko pičli, zemljepisne poteze večinoma natančne. Vendar se bodisi gledé prvega in drugega, bodisi gledé pisave spisi med seboj razlikujejo. Odlikujejo se kaki trije. Hvalevredno je, da so pisatelji navedeni imenoma, česar sem želel že v »Post. glav.« Lahko rečem, da sem čital knjigo z veseljem in zanimanjem, ter upam, da jo bodo tako čitali tudi drugi.

A dolžan sem resnici in domovinoznanstvu v prid opozoriti na par nedostatkov in izraziti nekaj želja. Zgodovinski pregled je tudi v onih podatkih nedostaten, kjer bi se bili lahko poskušali z malim trudom. Ne morem si razlagati n. pr., da se imenuje na str. 8 prvi župnik Tomaž Speck leta 1413; a v »Catalogus cleri« t. l. čitam na str. 185: »Anno 1413 Georgius

Werneker ibidem plebanus extitit.« O župniji v Rovtah čitaš na str. 71, da je »menda nekako od l. 1708«. Ne vem, od kod ima pisatelj to letnico. V istem »Catal. cleri« nahajamo na str. 213 leto 1694. Kako lahko bi se bilo na take podatke bolj gledalo! K str. 44 pripomnim, da je bil Blaž Korče res (ne samo baje) iz Črna Vrha doma in je bil velik dobrotnik te soseske. K str. 73 pa to-le: Da bi bile na gričih z imenom Kucelj po mnenju gosp. Pečnika res »zanesljivo keltske naselbine«, to ni tako izvestno. V mojem rojstnem kraju n. pr. je neki griček, ali bolj majhen pomól z imenom »Kucelj«. A tak je, da tukaj ni nikakor mogla biti naselbina. Marveč sklepal bi človek, da izhaja »Kucelj« po najkrajši poti od korena prekucniti se. — Slovničnih nedostatkov je v nekaterih oddelkih dokaj, v drugih je pisava čistejša pa tudi glajša.

Dasi tudi je bilo treba omeniti nedostatkov, vendar s tem nikakor ne tajim cene te knjige. A vrednost bi bila še večja, ako bi se bili gg. pisatelji bolj potrudili za pomoč drugih domozancev, n. pr. duhovnikov in porabili vse vire, ki bi se bili pri njih (v arhivu, v farnih knjigah) dobili. Naj bodoči opisovalci drugih naših okrajev nikar ne mislijo, da se tako delo sme kar nagloma spisati, da ni treba o virih in pomočkih nikogar vprašati. Prav župniki morejo k delu največ pripomoči. Zato je želeli, da bi ti tudi radi pomagali, da dobimo polagoma popolno sliko, nadrobni popis slovenske domovine. Nikar naj pisatelji ne zabijo, da je treba za žive slike tudi živih obrazov. Naj nam torej vestno opišejo narodno življenje, kakor se kaže v posameznih krajih. Koliko bi se dalo o tem pisati!

Nazadnje izrekam še željo, da bi se pred tiskom obrnili izdajatelji do kakega veščaka v domoznanstvu, ki bi hotel stvarno delo opiliti in oblikovno. Več očij več vidi. G. Simon Rutar, profesor na realki, pokazal je že mnogokrat bodisi svoje znanje, kakor tudi svoje zanimanje za enake opise. Tudi gosp. Koblar, izdajatelj »Zgodovine farâ ljubljanske škofije«, bode gotovo z delom in svetom šel gg. učiteljem na roko.

Naj mi gosp. izdajatelj te knjige ne jemlje v zlo teh opazek. Veselim se iz srca slovstvenega delovanja in napredovanja učiteljev, a to me ne dela slepega za nedostatke, najmanj pa hočem prikrivati pomočke do vedno lepših uspehov.

„Slovenska čitanka za prvi razred srednjih šol.“ Sestavil in izdal dr. Jakob Sket, c. kr. profesor. Prvi zvezek. Cena 80 kr. V Celovcu 1889. Tiskala in založila tiskarna družbe sv. Mohorja. 8°. Str. 184. — Dosedaj je rabil učencem v nižjih razredih srednjih šol Janežičev »Cvetnik« I. in II. del. Dasi je »Cvetnik« dobro sestavljen in vrlo opravljal svoj posel, vendar je nekoliko prepičel; v primeri z nemškimi berili, ki se rabijo v istih razredih, res je preskromen. Tudi se ne ozira na novejšo slovstvo. Te nedostatke v pouku slovenščine na srednjih šolah se je namenil odpraviti g. prof. dr. J. Sket, ter prirediti primerne čitanke za vse razrede srednjih šol. Prvi zvezek nižjim razredom namenjenih čitank imamo tu pred seboj. Kakšno si misli sestavljalec nalogo čitanke, pravi nam v »Predgovoru«: »Najvažnejša

knjiga za pouk našega materinskega jezika na srednjih šolah je slovenska čitanka. Slovenska čitanka bodi naši srednješolski mladini ona knjiga, iz katere se uči ceniti svoj materinski jezik in spoznavati cvet domačega slovstva. Tej knjigi pa ni samo namen, mladino le poučevati, temveč tudi vzgojevati jo. Slovenska čitanka naj razširja učencem obzor njihovega znanja, kaže jim miliño in lepoto materinskega jezika ter odpira zaklad njegovega slovstva, ali ona naj tudi blaži srce, krepí in določuje mladini značaj ter ji užiga ljubezen do domovine in naroda, do prirode in človeštva sploh. Imenitno nalogo ima tedaj izvrševati čitanka slovenska v roki naše mladeži. Ta načela podpisujem kaj rad, dostavljam pa, da tudi o Bogu kaj omeniti in to tudi naravnost v načelu izreči — ne utegne biti napačno. Le nikar se preveč tega imena ne bojmo imenovati!

O uravnavi, o posameznih spisih — kaj naj rečem? Poskušnja bode izrekla sodbo. Slovnične oblike so prikladne pravilom poprej ocenjevane slovnice. Upamo, da bode ta čitanka potrjena za šolsko rabo.

„Narodne pesni koroških Slovencev.“ Zbral in na svetlo dal J. Scheinigg, c. kr. gymn. profesor v Celovci. Ljubljana. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1889. 12°. Str. 463. Cena gld. 1-70. — Z malo besedami se ne dá o taki knjigi govoriti in poročati, da bi se smelo poročilo imenovati ocena. Tudi se ne more izpolniti časnikarska naloga s tem, da se reče: knjiga je dobra, morebiti celó krasna, ali pa narobe: knjiga je slaba — ali kaj enakega. Večina časopisov je to knjigo že omenila in sicer skoro na isti način, kakor bi bili zajemali vsi iz enega prvotnega poročila. Da se izognem pre nagljenosti in prav poučim čitatelje, obetam, da bodem govoril obširneje o tej knjigi ali boljše o koroškem narodnem pesništvu, o prvi priliki, ko bode dopuščal prostor. Za sedaj samo še to: Nad velikim delom teh pesmic ne bi imeli naši mladi čitatelji posebnega veselja, tudi bi jim kaj malo pripomogel za blaženje uma in srca. Za te čitatelje bodem podal v primerne male šopke povite najlepše cvetice s koroških tal. A ker je taka zbirka natančna slika narodovega mišljenja in hotenja, zanimati mora zrelega preiskovalca narodovega svojstva, narodovega duha. Da, veliko zanimanje imam za narodne pesmi kot opazovalec narodov. O tem opazovanju bodem z ozirom na to zbirko vestno poročal.

„Srbske narodne pesmi o boju na Kosovem.“ Iz zapuščine Ivana Mahorčiča. V Ljubljani. Založil D. Hribar. Tiskala »Narodna Tiskarna«. 1889. Str. 47. Cena 30 kr. — Ker so praznovali letos Srbi 500letnico nesrečne kosovske bitke (dné 15. junija 1389), došla je ta knjiga o pravem času, da oživi tudi v Slovencih oni spomin. Opisuje najprej zgodovinski dogodjaj v nevezani, jako vneti besedi, kaže v kratkih potezah srbsko zgodovino do leta 1817, ko je Srbija sklenila smrtni boj za svobodo. Nadalje označuje pisatelj kratko onih 11 spevov, katere nam podaja od str. 18 — 47 v lepem, glatkem prevodu. Umevamo lahko, da nam doni med domačo govorico

mnogokrat izvorna beseda srbska na ušesa, zlasti v naglasu. Zaradi nekoliko težavnega petstopnega troheja morajo imeti naše besede popolnoma tuj naglas, kakor: »čestitěga, seděm (7), nápočilo — — —«. Sicer pa moramo imenovati malo knjizico miěno delce.

„Ilustrovan narodni koledar“ za navadno leto 1890. Uredil, izdal in založil Dragotin Hribar. V Ljubljani. Tiskala »Narodna Tiskarna«. 4°. Večan trdno stane 45 kr. — Poleg navadne¹⁾ koledarjeve vsebine podaja tudi životopise: Vladike Strossmayer-ja, Mateja Cigale-ta, Ant. Mart. Slomška in Dragotina Rudež-a; vsi životopisi imajo tudi slike. Pod naslovom »Božja pota Slovencev« popisuje P. pl. Radics Dobrovo pri Ljubljani. Dalje donaša »kazaške slike« z nadpisom »V noči Rusalk« in pa »Razgled po svetu«. Ob koncu nekaj smešnic. Koledar ta ne zaostaja za drugimi enake vrste.

„Knjige družbe sv. Mohora“ za letošnje leto so nam te dni došle. Šestero jih je in sicer: 1. »Življenje Marije in sv. Jožefa«, VIII. snopič; 2. »Življenje našega Gospoda Jezusa Kristusa po besedah sv. evangelistov; 3. »Občna zgodovina«, XIII. snopič; 4. »Fizika ali nauk o prirodi«, I. knjiga; 5. »Slovenske večernice«, 43. zvezek; 6. »Koledar za leto 1890«. Vse skupaj obsegajo 68 pól.

O gibanju in napredovanju družbe nam poroča »Družbin oglasnik« v Koledarju. Ta nam kaže zeló vesele uspehe. Število družbenikov se je pomnožilo letos za 4490 členov, od lanských 41.552 do letošnjých 46.042. Večina novih udov je iz Lavantinske škofije, namreč 2251, kar je lepo znamenje za naš slovenski Štajer in nam daje poročstvo, da se tam vzbujajo verski in narodni duh.

Naša naloga je, da poročamo o knjigah po njih vsebini in obliki. (Dalje.) (Dr. Fr. L.)

HRVATSKO SLOVSTVO.

(Spisal dr. Fr. L.)

Matica Hrvatska je sklenila pred leti, da podá narodu umevno pisano, vendar res vednostno dovršeno »svjetsko poviest« — občno zgodovino. Dosedanji štirje zvezki, dasi niso vsi izvorni, lahko zadovoljijo vsakega čitatelja. Rad priznavam, da imam — izvzemši prirodoslovne spise — nad malokatero knjigo Matičino toliko veselja, kakor nad to zgodovino. Letošnja »knjiga četvrta — prvi dio« ima naslov: „Poviest carstva rimskoga. Po najboljših piscih izradio Ivan Rabar. Prvi dio. Od Augusta do smrti Commodove. Sa kartom carstva rimskoga.“ 8°. Str. 342. Cena 2 gld. 50 kr. — Pisatelj naš, profesor v Osieku, nam podaja izvorno delo, vendar se je »služio vesma izdašno prekrasnim djelom

1) Poleg te »navadne« koledarjeve vsebine je pač tudi precej nenavadna ta, da nam podaja pod nadpisom: »kato-liška imena« naše svetnike in praznike (prazniki vsaj niso imena!), potem pa pod nadpisom »Slovenska imena« podaja ne vem kakšne svetnike; na pr.: Rusmir, Slavan, Grdimir, Tatomir, Smijan, Pravoslav — možki; Dušica, Čudna, Rusa, Večenega, Rosanda — Gancija — Emina — Jasika (slovansko?), Čika, Čidalagana, Perunika (od svetnika Peruna?), Lelika (Lelj — bog ljubezni) — ženska imena.

Duruy-evim . . .«, kakor je tudi druge pisatelje imel pri roki. V 22 poglavjih nam slika živo in v pravem pomenu zanimivo postanek rimskega cesarstva, njegovo urejevanje in utrjevanje, Augustovo delovanje in življenje, na to zaporedoma druge cesarje do (incl) Comoda (180—192). A ne riše se nam samo zgodovina — vrsta dogodjajev, marveč pisatelj nam predočuje tedanje življenje vsestransko, bodisi javno, bodisi zasebno; obširno govori o književnosti, znanosti in umetnosti vseh strôk, prodira temu življenju tudi v dno, razvija čudorednost ali npravnost ter nam kaže, katere ideje so gibale takrat propalo društvo.

Vse to predočuje pisatelj v živih slikah in v živih bojah. Kaj malo onih splošnih izrazov in rekov, ki se dadó rabiti ob vsaki priliki, povsodi so dejanja, fakta. A med njimi lep red. V tem se vidi francoski vzor, ki ga je vodil: zgoraj omenjeni pisatelj.

Znano je, da je ta dôba gledé npravnosti izmed najslabših v celi zgodovini. Nekateri zgodovinopisci se zarijejo v to blato — rekel bi — do dna. Naš pisatelj pa ne zamolčuje tega, kar je dolžan zgodovinski resnici, a vodi ga dostojnost in fini okus. Govoreč o »ranah društva rimskoga« pové, da niti naš jezik ni zmožen izraziti onih ostudnostij, niti naše uho jih slušati (str. 313). A kdor bi menil, da je treba torej vso sprijenost iskati le v oni žalostni dôbi, tega takoj poučuje pisatelj, da bi satiriki one dôbe mogli tudi v sedanjih velikih mestih dobiti obilnega gradiva. V tem se kaže zgodovinski, izkustveni takt. Rad — da, še raje, nego piše o slabostih — kaže nam pisatelj, kjer more, lepe strani bodisi posameznih mož, bodisi značajev v obče. Kaj umno navaja tu pa tam mesta iz pisateljev, vsled česar je slika toliko resničnejša. V svojem prizadevanju, da bi nam kazal dobre strani iz poganstva, seza tu pa tam skoro predalet. Tako na pr. ako piše: »U mnogih filozofa čitamo čisto krščanske nazore o milosrdju,« je to pač pretirano. Še bolj pretirano je, ako piše, da »učeni Židov Philon razvi u dobe Augusta i Tiberija nauku o trojednom bogu . . .« To pač ni res v krščanskem smislu. Enako ne morem popolnoma odobrovati, kar piše gospod profesor na str. 319 spodaj, iz česar bi človek skoro sklepal, da se je tudi krščanstvo samo po sebi razvilo. Da, istina je vendar, da je krščanstvo »nagel prevrat«, ako tudi ni na mah pridobilo za-se celega sveta. Vendar iz drugih mest izprevidimo dovolj, da ni hotel pisatelj o krščanstvu trditi, da se je rodilo samo po sebi, iz idej, katere so se takrat širile. Pisatelj naš govori večkrat o krščanstvu, nikakor ga ne prezira; omenja tudi smrt sv. apostolov Petra in Pavla v Rimu. A čudno pač, zakaj ni omenil kot zgodovinskega dogodjaja rojstva in smrti našega Gospoda. Tudi v svetovni zgodovini je to največji in najvažnejši dogodjaj. Neradi vidimo tak pogrešek v delu, ki ima toliko vrlin. Pisa-

telj ima vzvišene nazore o zgodovini — učiteljici dobrega; take nazore so imeli o zgodovini tudi Rimljani.

Stara imena so pisana vseskozi v latinskem pravopisu, pridejana so tudi nova imena. Jezik je v tej knjigi lep in res bogat. Pisatelj se tega zaveda: »Nastojao sam . . . sve, da zaodjenem što milovidnijim ruhom iz bogate rizarice jezika hrvatskoga.«

Naposled naj izrečem nekako sodbo in željo ob enem. Med navedenimi, od pisatelja rabljenimi viri nahajam nekatere, ki zlasti gledé na krščanstvo niso nepristranski (n. pr. Gibbon). A nahajam tudi I. B. Weiss — znamenje, da ne prezira namenoma, kar je pisano v katoliškem duhu. Zato bi si želel, naj bi spretni gospod profesor napisal za Matico Hrvatsko še mnogo zvezkov »svjetske poviesti«, a naj mu bode voditelj ta vrli katoliški učenjak ali vsaj svetovalec v vseh dvomnih slučajih. Kolikor sem se namreč mogel sam prepričati, piše Weiss zajemajoč naravnost iz virov; o cerkvi govori iz lastnih studij, ne pa zajemajoč iz kalnih in motnih virov protestantovskih. V takem duhu pišočega bi želel še mnogokrat srečati vrlega gospoda pisatelja prof. Rabarja na zgodovinskem polju.

Ocenjujoči v zadnji številki »Matico. Hrv.« smo pristavili: »konec«, hoteći končati oceno letošnjih Matičinih knjig. Toda zaradi prostora danes še ni možno končati poročila o letošnjih knjigah v tej številki, in zato naznanjam le še eno knjigo, a izpregovoril bodem o drugi priliki vsaj o dveh izmed njih obširnejše.

„Herodot. Povijest. Dio drugi. Knjiga peta do devete. Preveo i bilješke dodao dr. Aug. Mušić. Nagradjeno iz zaklade grofa Ivana Nep. Draškovića za godinu 1884. 8°. Str. 307. Knjiž. cena gld. 1:50. — To je 6. zvezek v vrsti »Prievoda grčkih i rimskih klasika«. G. Mušić je naš rojak in med Hrvati sedaj jako delaven. On je spisal tudi Slovincem namenjeni »hrv.-slov. riečnik«. Njegov prevod Herodotov hvalijo Hrvati. Izpregovoril bodem h krati o prvem in drugem delu, ko hodemo imeli več prostora. (Konec.)

Nemško-slovenski slovar.

Te dni je izšel nemško-slovenski slovar Janežičev v novi izdaji: „Deutsch-slovenisches Hand-Wörterbuch von Anton Janežič. Dritte, vollständig umgearbeitete und vermehrte Auflage, bearbeitet von Ant. Bartel, k. k. Gymnasiallehrer in Laibach, unter Mitwirkung der Collegen A. Kaspret, M. Petelin, J. Pichler, L. Pintar, M. Suhač, A. Tavčar. Klagenfurt 1889. Druck und Verlag der Buchdruckerei der St. Hermagoras Bruderschaft.« 8°. Str. 841. — Založnica — tiskarna družbe sv. Mohora, kakor tudi gospodje izdajatelji so si pridobili lepe zasluge s tem delom. Sedaj ne moremo izpregovoriti več o njem; bodedo pa o prvi priliki. Dobiva se v založbi in v knjigarnah. Cena 3 gld.

Cena: Za celo leto 2 gld.; za pol leta 1 gld. Uredništvo in upravnništvo je v Marijanišču.

Izdajatelj, lastnik in urednik dr. France Lampe. Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.